GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Narodna „ČUVAJMO JUGOSLAVIJU"

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. MALI OGLASNIK 20 RIJEČI DIN. 3.50 OGLASI PO SNIZ. TARIFI. — Priopćeno po retku D 10

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEDJELJE
Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik. Telefon br. 47
Redakcija za članke i vijesti zatvara se dan prije izlaska redovitog broja.
Čekovni račun Poštanske Štedionice Zagreb br. 38.114

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.—
PRETPLATA MJESEČNO: 12 DINARA
INOSTRANSTVO D 20 - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

GODINA III | ŠIBENIK, 26 FEBRUARA 1935 | BROJ 186

U novom voznom redu Jadr. Plovidbe primjerno se zapostavlja Šibenik

Kako doznajemo iz pouzdanih izvora u novom voznom redu Jadranske plovidbe koji će stupiti na snagu 1 aprila i koji se upravo nalazi pred verifikacionim odborom umjesto dosadanje 3 brze pruge uspostavlja se 7 brzih pruga. Saobraćati će najbolji parobrodi Jadranske Plovidbe.

U našim predašnim člancima izražavali smo nadu da će se Šibeniku valjda ove godine posvetiti malo više pažnje i da će mu se dati prema njegovom prirodnom položaju bolje veze. **Međutim dogodilo se sasvim obratno.** Sudeći po novom voznom redu izgleda da se išlo za namjernim zapostavljanjem našeg grada, na korist Splita, jer se inače nemože drukčije zamisliti ovoliko nepoklanjanje pažnje potrebama našeg grada u tom pogledu. Od 7 brzih pruga svega tri tiču Šibenik, **i što je najžalosnije ni jedna od njih ne dodiruje Biograd i Preko, dok druge četiri novouvedene tiču redovito Biograd i Preko a Sibenik mimoilaze**, (dok se u Splitu zadržavaju 3 puna sata, radi snabdjevanja vodom i ugljenom, **jer kako se tvrdi i misli, u Sibenik se ne mogu parobrodi snabdjevati vodom i ugljenom??!!)**

Kao što se iz ovoga vidi naš grad apsolutno neće imati veze brzim prugama sa Sjevernom Dalmacijom iako bi on to kao prirodan njen centar morao da ima, već se ovi krajevi prisilno upućuju na Split i time čini velika nepravda Šibeniku, a u drugom redu valjda namjerno i Biogradu, jer dok su prije stranci željeznicom dolazili u Šibenik da bi preko njega išli u Biograd, sada, kad su prisiljeni da idu u Split, izabraće za odmor logički ono mjesto koje je bliže i gdje vozna karta (n. pr. do **Makarske** ili **Hvara)** zapada desetak dinara, mjesto u Biograd gdje radi dužeg puta zapašće bar 2-3 puta više!

Bez obzira do koga to stoji, dužnost nam je da u ime cijelog Šibenika najenergičnije protestvujemo protiv ovakovog bezprimjernog zapostavljanja našeg grada. Ovakovim rasporedom pogodjen je i Biograd, kome se skoro onemogućuje veza sa Šibenikom, koja mu je, s obzirom na sve veći promet stranaca, bila od nesumnjive koristi. Drugim riječima i od ovoga malog što ima Šibenik oduzima se da bi se dalo Splitu!!!

Ali nažalost nije to sve. Ima još dosta sličnih stvari. *Zatraženo uspostavljanje pruge Šibenik—Rab, pristajanje pruge br. 58, pristajanje u Hramini* za vezom za Murterom i Tijesnom **sve je to odbijeno.** Osim toga kako čujemo *ukinuta je jedna pruga Olib—Preko* (veza sa Šibenikom) *i jedna pruga Sali—Preko* (veza sa Šibenikom). Od zatražene **brze pruge** Šibenik—Obrovac, direkcija je projektovala **redovitu prugu** br. 32 koja bi četvrtkom odlazila iz Šibenika a petkom se vraćala. Nažalost čujemo da je **i ovaj projekt odbiven.**

Rekli smo da ne znamo do koga sve to stoji. Znamo međutim da „Jadranska Plovidba" ima u Sjevernoj Dalmaciji, tako reći, pravi monopol saobraćaja na moru, i da od toga, sa 4-5 starih parobroda, crpe velike materijalne koristi. Obzirom na to ona je svim silama morala nastojati da se Šibeniku pruži ono malo što mu je potrebno, i što mu po njegovom položaju pripada A do sada je dosta puta ukazivano na njegove potrebe. Poznato nam je da su pravodobno Putnički Ured, Gradsko Poglavarstvo, i Trgovačko Udruženje uputili obrazložene predstavke, koje uz naše toliko pisanje i apeliranje nijesu apsolutno uzete u obzir i prihvaćene.

Ovoliko za sada, jer smatramo da bi se još sada uz hitnu najnergičniju intervenciju, ove nepravde mogle odmah ispraviti i nedopustiti da se Sibenik redovito ovako nedostojno bagateliše!!

Šibenčanima na znanje!!

RASPOLOŽENJE U ITALIJI

Rim 26 februara — „Popolo d'Italia" donosi članak pod naslovom „L' entusiasmo della nazione" u kojem ističe da sve vijesti koje stižu iz unutrašnjosti pokazuju da je sav narod oduševljeno pozdravio odluku Mussolinija da Italija energično stavi na dnevni red svoja prava i interese u Africi.

Talijanski narod a naročito mladje generacije pokazuju, veli list, u ovom momentu junačko shvaćanje svojih nacionalnih dužnosti,

Nove generacije kao i one koje su se očeličile u teškim iskušenjima posljednjeg rata, oduševljeno su se odazvale pozivu svoga vođe.

Inostranstvo, nastavlja list, mora da u ovom času povede računa o uslovima u kojima se odgaja talijanska omladina. Nema više, kaže se u tom članku, ni galame ni pjevanja. Italija je izmijenila svoje lice. Mjesto muzičkih instrumenata, omladina se dohvatila pušaka, mitraljeza i topova i junačkim samoprijegorom hoće da vrši svoje nacionalne dužnosti.

Ponovna intervencija Engleske u Rimu

Rim 26 februara — Jučer je ponovno engleski ambasador posjetio šefa vlade g. Mussolinija, u namjeri da pomirljivo utiče na držanje Italije spram Abesinije. Svi londonski listovi konstatiraju da je u engleskim političkim krugovima porasla zabrinutost zbog toga što se sukob izmedjn Italije i Abesinije nesamo nije riješio već što uzima sve veće dimenzije i pruža sve manje izgleda da bi moglo doći do mirnog rješenja.

U engleskim vladinim krugovima postoji duboko uvjerenje da će o držanju Engleske ovisiti hoće li se održati mir u Istočnoj Africi.

Prema današnjoj situaciji ni Italija ni Abesinija ne pokazuju ni najmanju miroljubivost i sklonost za mirno likvidiranje spora. U Londonu se smatra da bi eventualni talijansko-abesinski rat škodio nesamo Evropi već i Društvu naroda. Zbog toga engleska vlada se našla pobuđena, da učini jos jedan odlučan korak u Rimu.

Nova buna u Alžiru protiv Francuske

Pariz 26 februara. — U nedjelju je došlo do ponovnog nemira u Alžiru i to u mjestu Wed-Zensti. Nakon što su vlasti bile uhapsile jednog urođenika i u zatvoru ga pocela zlostavljati, jedna velika skupina od 500 Arapa jurisala je na policijsku zgradu, polupala prozore i nasrnula na žandarme. Tom je prigodom jedan ugledni Arapin održao govor protiv francuske uprave i njezinog iskorišćivanja, koje je urođenike dovelo do nepodnosivog stanja.

Iza toga se broj demostranata još više povećao tako da je policijski komesar uhapšenog Arapina morao pustiti na slobodu. Francuske su vlasti iza toga povećale žandarmerijsku četu i tako uspostavile red. Istraga je u toku.

Nakon Schuschniggove posjete Parizu

Pariz 26 februara. — Interes za posjetu austrijskih ministara je nešto popustio i već se počelo kritičnije promatrati situaciju, koja se razbistrila nakon što je Laval dao svoju izjavu pretstavnicima štampe „da se za vrijeme pregovora našlo na posvemašnje jedinstvo u pogledu koliko na pitanja Austrije, koliko i na ona, koja se odnose na Centralnu Evropu.

Posljednji trosatni razgovor što ga je vodio Schuschnigg i Berger-Waldeneg sa francuskim ministrima isključivo se odnosio na sva pitanja koja se tiču podunavskog pakta.

Tu su se ujedno pretresla oba dijela tog pakta t. j. konsultativni pakt pakt o nemiješanju. Podjedno se je jednom istakla potreba medjunarodne organizacije za zaštitu austrijske nezavisnosti.

Sovjetska Rusija ima najjače avijatiku na svijetu, rekao je šef štaba vazduhoplovnih vojnih snaga Sovjetske Unije.

„Saarska oblast je već slobodna, sada je na redu Gdansko!"

Pišu nam iz Varšave:

Gdansko sve očiglednije postaje Ahilova peta vještačko gajenog prijateljstva između Njemačke i Poljske. Ovih dana se u varšavskim političkim krugovima i u poljskoj štampi pojavio veliki strah pred izbornom kampanjom u Gdanskom i pred budućim izborima, a sada po razlasku gdanskog sabora se ta nesigurnost pojačava. Izborna parola gdanskih narodnih socijalista je naime rečenica: „Sarska Oblast je već slobodna, sad je na redu Gdansko!" Te riječi su ideja vodilja sviju hakenkrajclerskih izbornih govora u Gdansku i sviju članaka o narodno - socijalističkoj štampi. Po ulicama starodrevnog grada hakenkrajcerski kolporteri razdaju prolaznicima proglase i proklamacije hakenkrajclerske stranke, u kojima se ta parola stalno ponavlja.

Poljska štampa sve te činjenice bilježi s velikim strahom, jer Gdansko je već do sada bila značajna tvrđava hakenkrajclerizma i posle novih izbora će bez sumnje uz Hitlerov režim pristati vjernije nego mnogi gradovi u Trećem Reichu. U jednom varšavskom listu smo ovih dana čitali: „Život u Gdansku je sada potpuno u znaku crnog kukastog krsta. Crni kukasti krst na bijelom polju možete vidjeti kako na rukavu činovnika tako i učenika, ali s istim ponosom taj znak nose i dostojanstvenici senata, članovi S. A. i saobraćajni policajci. Hitlerove pristalice u tom gradu pretstavljaju odlično organizovanu vojničku formaciju koja je svakog momenta spremna, da izvrši zadatak avangarde njemačke armade. U Gdanskom odredi S. A. i S.S. nemaju svoje uniforme za paradu. Oni su poslušna armada, koja dobija brižljivu vojnu obuku."

U Poljskoj je istina bilo nekoliko optimista, koji su vjerovali u mogućnost sporazuma s Gdanskom i u lojalno ponašanje slobodnog grada prema Poljskoj. Ali i na njih je vrlo teško uticao posljednji govor senatskog pretsjednika Groisera u Berlinu. Groiser je nedavno bio u Varšavi. Tim značajniji su zaključci njegovog berlinskog predavanja, da je Gdansko za Njemačku most za njezine agresivne težnje prema Istoku. Greiser je podvukao, da je korist od poljsko-gdanskog zbliženja bio u prvom redu neosporan fakat, da su Poljaci priznali njemački karakter Gdanska. Greiser je svoje predavanje završio pobjedničkom izjavom, da je Gdansko već postalo most za njemačko napredovanje na istok.

Teško možemo zamisliti kako te riječi prima varšavska ljavnost, gdje je Greiser prilikom svog nedavnog boravka u Poljskoj bio u posjeti kod pretsjednika republike i ministra inostranih djela i gdje je razne fakt re uvjeravao u lojalnost grada Gdanska i poštenu volju za sporazum.

Komandantom 29 talijanske divizije od koje je već nekoliko bataljona krenilo u Afriku imenovan je general Giuseppe Pavone.

Vojni sud u Haskovu u Bugarskoj proglasia je osudu u procesu protiv 37 optuženih, od kojih je jedan osuđen na smrt, a dvojica na 11 godina tamnice.

Lijek protiv dječje paralize pronašla je bivša ratna bolničarka Elizabeth Keney.

Pitanje razduženja

Smije li se dopustiti, da privrednici postanu prosjaci? — Jednaka mjera za sve! — Bonovi za vjerovnike onih dužnika, koji posjeduju nekretnine Treba hitno donijeti uredbu za zaštitu privrede u smislu našeg nacrta. — Kr. vlada ima riječ!

U svojoj deklaraciji 3 januara o. g. vlada g. Jeftića navijestila je, da će naročito staranje posvetiti ekonomsko -finansijskim pitanjima. Ova je izjava naišla na odobravanje i pobudila nade u postepeno privredno ozdravljenje. Dirnulo se je u najosjetljiviju i najzvučniju žicu narodnoga života, te je nastao odjek solidarnosti u brizi za najpreče i sveopće potrebe življenja i opstanka. Ako igdje, a ono u u privredi vrijedi narodna riječ: svi za jednoga, jedan za sve. U našem narodu taj je osjećaj od davnine uvriježen i u starim običajima uzakonjen, da u nedaći jedan drugome pomaže i da o nesreći čitava zajednica priskače u pomoć. Sveopća privredna kriza zahvatila je sve slojeve i sve krajeve, nastao je sveopći poremećaj, zastoj i mrtvilo privrednog života. Takove prilike izazivaju potrebu da se složnim silama poradi oko izlaza iz sveopće krize, oko općega privrednog ozdravljenja. Privreda je jedan povezani organizam, u kojemu svi djelovi treba da funkcioniraju složno i suglasno, te čim se i samo jedan kotač zaustavi, zastaje čitav stroj. Kad nastane poremećenje na jednoj strani mora da se i ostalo poremeti i ako se možda za neko doba koje kolo još kreće snagom energije, do skora će i ono zastati.

Ovako treba posmatrati i prosuđivati potrebu privredbog oživljenja i obnove, što je vlada navijestila kao svoju naročitu brigu, a narod prihvatio i pozdravio. I ako je u ljudskoj prirodi, da nastalu suprotna nateznja mora se ipak tražiti i naći pravi put i pravi izlaz, koji će uspostaviti ravnotežu i harmonično funkcionisanje poremećenog privrednog organizma, jer od poremećenja svi bez razlike stradaju.

Polazeći sa ovog gledišta smatramo veoma neumjesnim i nezgodnim način kako je Udruženje banaka u svojem „memorandumu" reagiralo na pokret za razduženje kao jedan od načina izlaza iz sveopće privredne krize. Neumjesno je pokret, koji je proizašao iz sveopće prezaduženosti i koji traži olakšanje i ublaženje nesnošljive opće prezaduženosti, prikazati kao akciju pojedinaca u namjeri okoristćenja. Kamo sreće da je kriza zahvatila samo pojedince i da samo malobrojni pojedinci traže olakšanje i ozdravljenje. To bi mala briga bila. Na žalost, bolest je svestrana i općenita i vapaj prezaduženih odzvanja iz svih krajeva zaglušnom jekom, i nije pametno zatvarati uši i oči pred općom nevoljom.

U svojem memorandumu Udruženje banaka utvrđuje: „nesumnjivu činjenicu, da je nastupio pad vrijednosti mnogih dobara, te da dobra daju manje prihoda i da su cijene agrarnih proizvoda također popustile". Iz ovih konstatacija izvodi Udruženje banaka zaključak, da pad vrijednosti dobara i prihoda pojednako šteti i vjerovnike i dužnike i da to ne smije biti razlog, da se redukcijom dugova prvima oduzimlje, a drugima doje. Da se osvrnemo na ovu čudnu logiku.

Pred znatnim padom vrijednosti dobara i prihoda od dobara, samo novac, taj fiktivni i numerični izraz stvarnih vrednota, treba da ostane netaknut u svojoj vrijednosti i svojim plodovima (kamatama). Dužnik će dakle, a da isplati novčani dug, morati da otuđi mnogo veći dio svojih dobara ili da ih silom dade povjeriocu, a ovaj će ih primiti ili će sa primljenom svotom nabaviti mnogo veći dio dobara pobirući veće prihode. Je li u tome „podjednaka šteta za vjerovnika i za dužnika" od pada vrijednosti dobara, ili je baš obratno, da dužnik daje mnogo više nego je u doba zaduženja primio, a povjerilac prima mnogo veću realnu vrijednost? Ta razlika ide danas na dvostruku i mnogostruku razliku, koja nije opravdana ni prirodnim ni socijalnim pravilima, a ni zakonita.

I pozitivni zakoni predviđaju, da na pr. zakupnik ima pravo na sniženje ili oprost zakupne cijene, ako je uslijed elementarnih nepogoda prihod podbacio ili ga uopće nije bilo, a postoji opće zakonsko pravilo, da nitko nije dužan da preuzetu obavezu izvrši uz nerazmjerne i nepredviđene žrtve, koje u času sklapanja obaveze nije mogao da ima u vidu. To je takozvana nedoseženost činidbe, koju sudovi usvojiše kao pravno načelo i kao socijalnu pravdu. Kaže se u memorandumu, da su tek nekoji dužnici sami krivi, što su špekulacijom došli u neprilike i u nemogućnost plaćanja uloga i drugih svojih obaveza, te jesu li zbog poremećenja kreditnih odnosa izazvanih općom privrednom krizom" obustavile izvršavanje svojih obaveza, tražile i dobile zakonsku zaštitu po poznatom § 5. Zakona o zaštiti zemljoradnika obustavivši isplatu uloga, snizivši kamate svoilm povjeriocima, i prouzročivši da mnogi od njih nisu ni za prijeke potrebe mogli da dignu uštede, te mnogi morali da izgube veći dio svojih uložaka? Ako su banke do ovoga došle time što su povjereni novac plagale u preduzeća, kako mogu da prigovaraju drugima, što su to isto radili sa pozajmljenim novcem? Ako su pak banke došle u te neprilike bez svoje krivnje samo usljed opće privredne krize, kako smiju da poriču drugima taj isti razlog zaduženosti?

Ima nešto ciničan u tvrdnji Udruženja banaka, da su dužnici sami krivi svojej prezadužeuosti. Zar su se milijuni zemljoradnika i privrednika zadužili radi špekulacije i rasipnosti, i samo tako postali danas prezaduženi, zar je Zakon o zaštiti zemljoradnika (a i novčanih zavoda) htio da te špekulacije i lakoumnosti opravda ili je uvidio razlog u općoj krizi? Uz priznati pak vrijednosti dobara i prihoda uzrok općeg prezaduženja bio je nezdravo, antisocijalno nemoralno kreditno poslovanje prošlih godina, kada je opći kamatnjak kod novčanih zavoda prelazio 20 posto i kada su dugovi nuglo rasli, a prihodi ne dotjecali za kamate, te su dugovi kroz kratak rok podvostručili i pomnogostručavali. Preko ove činjenice nikom prelazi Udruženje banaka, jer opasno bi bilo ćutati u taj osinjak. Novčani zavodi ne mogu da od sebe otklone najteži dio odgovornosti, a kamo li da uzrok općega zastoja prebace na druge.

Uzrok je bio u samom sistemu kreditnoga poslovanja, o kojemu je bolje da se i ne govori. Općom privrednom krizom i nezdravim kreditnim poslovanjem prouzročeno prezaduženje treba izliječiti. Kada bi se u tu svrhu provelo retroaktivno sniženje previsokih kamata u prošlim godinama, to bi bilo i moralno i zakonito. Do kojih bi posljedica to dovelo, to mogu banke lako da ustanove, ako pregledaju svoje račune.

Prigovara se, da je traženje sniženja dugova prema padu vrijednosti dobara jedna spekulacija. A nije li i još gora špekulacija htjeti u doba krize prisilno unovčiti dobra dužnika i kupiti ih daleko ispod vrijednosti i tim posuđeni novac podvostručiti i potrostručiti. Ne smije se jednostrano gledati na ovakove opće probleme koji zasjecaju u sami opstanak skoro cijeloga naroda.

Jedna je istina sadržana u memorandumu Udruženja banaka naime da problem leži u stvaranju rada i zarade. Ali kako do toga doći? Uslijed toga što su se kroz visoke kamate dugovi naglo i nerazmjerno umnožili, a vrijednosii dobara i prihoda pale, nastala je opća prezaduženost. Prezaduženost onemogućava izvršenje obaveze, jer je vrijednost novca daleko premašila vrijednost dobara i zarade. Nemogućnost izvršenja obaveza uništava kredit, onemogućuje promet novca, te se novac povlači iz prometa i leži mrtav i besplodan, a i nema ga dovoljno. Prezaduženome povjerilac ne daje, jer smatra da mu novac nije siguran. Tako nastaje opći privredni zastoj, koji štetno djeluje i na imacce novca, jer novac samo kroz cirkulaciju može da zarađuje i da vrši svoj privredni zadatak. Sve je dakle jedno slijepo kolo, jedan circulus vitiosus, kojega treba smjelo razbiti i otvoriti puteve privrednom radu i zaradi. Ogromnoj masi prezaduženog naroda treba rasteretiti prekomjeran teret duga i dug dovesti na mjeru njegove imovinske snage. Tim će privreda oživjeti, a ako vjerovnici poduste od svoga numeričnog potraživanja, ono što preostane kao realno potraživanje, i što će doći u pravičan razmjer prema imetku i zaradi dužnika, to će oživjeti, to će nositi i povjeriocima korist, korist realnu, unosniju od imaginarna potraživanja, koje ne može da se ostvari. Nastupit će olakšanje, krenut će privreda, bit će oživljenja umrtvljene privrede, vratit će se povjerenje i saradnja između privrednih producenata i kapitala i svih onih sila, koje između njih posreduju i kreću privredni organizam. Dva tabora, dužnika i povjerilaca, stoje danas jedan prema drugome, oba prekrštenih ruku i u stavu očekivanja. Straže mrtvu stražu, a privreda miruje. Treba da se nađe ko će ih približiti e da jedni drugima pruže ruke i da složno nađu iskru pokreta i života.

Ko tu iskru ubaci u zamrlu privredu, učinit će korisno djelo. Mnoge su teške krize u historiji mogle biti presječene i na vrijeme uklonjene da nije bilo nepopravljive zasukanosti i i neuviđavnosti.

Gospodin dr. Bogoljub Jevtić u svom javnom govoru na radiu dne 2 c. mj. najavio je u gornjem smjeru svoj program, kojeg će brzo i radikalno provoditi, kako bi se cjelokupna privreda makla s mrtve točke i pošla s napretku na dobrobit cjelokupnog našeg naroda i privrede.

Gospodin dr. Bogoljub Jevtić, pretsjednik današnje vlade u zajednici sa svojim odličnim saradnicima nesumnjivo će tim energičaim, brzim i korisnim mjerama pokrenuti točak cjelokupne privrede k općem boljitku i time zadužiti cjelokupan naš narod, a što će se bez dvojbe kod budućih izbora ispoljiti i dobit će povjerenje

GRADSKE VIJESTI

Predavanje g. Dr. O. Frangeša

U četvrtak i petak na inicijativu Jugoslovenskog akademskog kluba održaće dva predavanja g. Dr. O. Frangeš senator i bivši ministar „O Hitlerovoj Njemačkoj" i to prvog dana „Stubovi režima" a drugog „Odnos prema seljaštvu i privredi".

Oba ova predavanja je g. Dr. Frangeš održao već sa uspjehom u Zagrebu i Beogradu. Prvi put u Šibeniku ova predavanja biće propraćena diapozitivima, te će time biti i interesantnija.

Potreba uvođenja telefona u Poreskoj upravi

I ako je Poreska uprava nadleštvo koje sa narodom ima stalne i neprekidne veze, ipak nema telefon mada je to jedna prijeka potreba za ovakovu jednu važnu ustanovu.

Kako smo informirani šef Poreske uprave g. Murat zatražio je od nadležnih da se uvede telefon, te i mi to stavljamo na srce mjerodavnima i nadamo se da će ovej opravdanoj molbi udovoljiti.

DA POČASTE USPOMENU pok. g. Ivana Mahnića položili su u fond G. Š. K. „Osvita" gg. Dr. M. Grdović i A. Frua po din 100—, B. Bakotić i M. Baica po din 50—, A. Anweiler din 20—, R. Berić, I. Grizelj i K. Živković po din 10.—

Uprava najljepše zahvaljuje.

JUGOSLOVENSKI AKAD. KLUB priredio je u subotu u prostorijama „Krke" čajanku sa plesom. Posjeta je bila dobra, raspoloženje odlično, tako da je ovo bila najuspjelija priredba ove sezone.

ČAJANKA NAR. ŽEN. ZADRUGE održana je u nedjelju po podne u društvenim prostorijama. Posjeta je bila rekordna. Razne atrakcije kao i odlična kapela ruske bälalajke učinili su da je raspoloženje bilo odlično, te su se svi prisutni odlično zabavili.

PAROBROD „Ante Topić" ukrcaće 7000 tona bauksita za Rotterdam.

GRADNJA CARINARNICE

Miniatar gradjevina g. dr. M. Kožul odobrio je da se u tehničkom odsjeku u Šibeniku raspiše i održi u zakonskom roku od 30 dana prva ofertalna licitacija za gradnju zgrade carinarni ce. Predračunska svota iznosi Din. 3,022.063.

Nadamo se da će se ovoga puta ovaj posao privesti kraju i da neće propasti, kao što se to već par puta desilo.

Godišnja skupština Crvenog Krsta

U nedjelju je u Učiteljskoj školi održana glavna godišnja skupština mjesnog odbora Crvenog Krsta. Prisutno je bilo svega oko 20 članova. Pretsjednik g. Pavle Kovačev otvorio je skupštinu komemorirajući smrt blg. Viteškog Kralja pozivajući prisutne da čutanjem od jedne minute odadu poštu Njegovoj neumrloj sjeni. Zatim su svi prisutni spontano uzvikuli trokratno „Slava", a poslije toga „Živio" Nj. V. Kralju Petru II. Pretsjednik g. Kovačev čitá pozdravne telegrame upućene Maršalatu Dvora i Nj. V. Knezu Namjesniku.

Zatim su dati iscrpni izvještaji o radu u prošloj godini. Tajnički izvještaj prikazuje da je rad bio u odnosu na zadnje godine jako intenzivan. Iz blagajničkog izvještaja vidi se da je prošla godina završena sa suficitom od 5615 din. Društvo u svemu broji 488 članova.

Pošto je dat apsolutorij staroj upravi izabrana je slijedeća nova. Pretsjednik gosp. Pavle Kovačev, potpredsjednik g. dr. Drag. Montana, blagajnik g. Stevo Pavličević sreski šumar. Sreski odbor: gg. B. Broz, B. Božić, K. Krstanović, M. Triva, Dr K. Trlaja, M. Bačinić, J. Jadronja, I. Alfirević, đe B. Makale, Z. Skočić, N Kušar, C. Jadronja. Nadzorni odbor: F. Grubišić, D. Pajalić, M. Crnogaća, Don J. Jurin, Dr. I Kandijaš.

Na kraju je zaključeno da predstavnik društva na banovinskoj skupšti i bude g. Pavle Kovačev.

BALOKOVIĆ NA PROPUTOVANJU

Virtuoz na violini, proslavljeni umjetnik gosp. Baloković dolazi na Sušak

Na poziv Glazbenog društva dolazi u Sušak dne 2 marta o. g. virtuoz na violini i proslavljeni umjetnik daleko izvan granice naše domovine Zagrebčanin g. Zlatko Baloković. Toga dana priredit će jedan koncert u sokolskoj dvorani. Slavni umjetnik vraća se iz Sovjetske Rusije gdje je doživio neobično slavlje priređujući koncerte u najvećim kulturnim sovjetskim centrima. Proslavljeni umjetnik je već stari znanac glazbene publike i to iz svojih najranijih godina umjetničkog rada i života, a sada dolazi kao zreo umjetnik koji je svojim sviranjem zadivio mnogobrojne čitav svijet dajući koncer te na skoro svim kontinentima. Za njega ne postoje nikakove tehničke nemogućnosti, on je gigant medju umjetnicima na violini, on je umjetnik visokoga ranga, on je apsolutni gospodar svoga instrumenta. Jedan berlinski kritičar nazvao ga je hrvatskim Hubermanom.

— — —

Mi smo još ovog ljeta pisali i preporučili kako bi se nastojalo da se g. Balokovića pozove u Šibenik. Nažalost ne znamo da li se tko za to zauzeo!

Uvjereni smo inače da takovu rijetku prigodu nećemo skoro imati, pa tu stvar ponovno stavljamo na srca onima koji bi se za to mogli interesovati.

Predizborna kretanja u Šibeniku

Pretsjednik Jugoslovenske akcije u Šibeniku g. Dr. Čedomil Medini održao je u nedjelju u Tijesnom predavanje o političkim ciljevima Zbora jugoslovenskog narodnog pokreta kojemu je na čelu g. Dušan Ljotić. Predavanje je bilo odlično posjećeno.

U koliko zemaljska lista g. Dušan Ljotića bude odobrena i prihvaćena, kandidat za srez Šibenik biće po svoj prilici g. Dr Čedomil Medini.

Posljednjih se dana radi na tome da bude i za ostala 4 sreza sjevernodalmatinska odredjeni kandidati, pa ćemo o tome naknadno javiti.

PORESKI ODBOR za sniženje minimalne osnovice tečevine za 1934 god. završio je rad i kako čujemo osnovice tečevine dovedene su na faktično stanje pojedinih obveznika.

Definitivna odluka objaviće se poslije povratka spisa od reklamacionog odbora iz Splita, koji će započeti rad 1—III t.g.

SPORTSKO ZABAVNO VEČE priređuje J.R.S.K. „Šibenik" u subotu 2 marta u prostorijama hotela „Krke". Početak u 21 sat. — Dobrovoljni prilozi primaju se sa zahvalnošću.

Gradska policija izvještava nas da radi narodne žalosti ove godine neće izdavati nikakve legitimacije za krabulje.

Pokojnici. Umrli su: Ivan Brgnoki tehničar, Stana Aras rod. Maričić, Marija Ušić. — Laka im zemlja

Obveznice 6% dalma tinskih agrara kao i uložnice sviju velebanaka kupujemo po najboljem dnevnom tečaju **Mutual banka i mjenjačnica**, Zagreb, Jelačićev trg 15.

SPORT

Osvit-Solin 3:0(1:0)

Finalna utakmica za provincijsko prvenstvo splitskog nogometnog potsaveza održana je u nedjelju na igralištu na Šubićevcu. Poslije duže pauze jučer smo vidjeli jednu bolju utakmicu. Gosti nisu dali neku sjajnu igru ali nisu ni razočarali. Skupno i u polju igraju dobro, ali se pred golom ne snalaze dobro. Desni bek najbolji je igrač. Uz njega desni half i navalni trio. Igraju dosta fer. Sam rezultat je realan.

Osvit mada je pobjedio nije potpuno zadovoljio. Zna mnogo bolje zaigrati. Vratar nije imao skoro nikakvog posla. Bekovi vrlo dobri u oba poluvremena. Svoj posao su uspješno otpravili. U half liniji najbolji Bizjak. Izgleda da se vraća u svoju staru formu. Sunko je zadovoljio, dok je Kos očigledno bez treninga. U navali najbolji Perićić, a najslabiji Rončević III i Bego. Ostali prosječni. Navala je dala dosta nepovezanu igru, i po običaju igrači su igrali više individualno.

Golove su dali Perićić, Roščić i Bego.

Sudio je potsavezni sudija g. Hen iz Splita dobro i objektivno.

Publike je bilo dosta. Naročito je bilo dosta navijača iz Solina, koji su dosta burno navijali za svoj klub.

Godišnja skupština J. R. Š. K. „Šibenik"

U prostorijama podružnice zanatskih radnika održana je u nedjelju glavna godišnja skupština J. R. Š K. „Šibenik-a" u prisustvu dosta članova. Pretsjednik g. Šain otvorio je skupštinu i komemorirao smrt blgopočivšeg Viteškog Kralja a zatim pročitao pozdravni telegram upućen Maršalatu Dvora.

Poslije toga podnešeni su izvještaji o radu u minulo j godini. Rad je bio zadovoljavajući.

Pošto je dat apsolutorij staroj upravi izabrana je nova. Za pretsjednika izabran je ponova g. Čičin Šain, za blagajnika g. S. Druter, za tajnika g. Vikario.

Broj glasača u Šibeniku

Broj upisanih glasača na području Gradskog poglavarstva — Šibenik iznosi 9604. Od toga na Zaton 505, Rogoznicu 533, Primošten I. 522, Primošten II. 493, Krapanj 370, Mandalina 426, Vrpolje 640, Dubrava 434, Konjevrata 547, Vrulje 576 i Danilo Kraljica 573. Ostatak pada na sam grad Šibenik.

Podmirite pretplatu!

CIPELE

Moderne, ručno rađene po mjeri i tvorničke uz najpovoljnije cijene.
Koža (kuram). — Nogometne lopte.
Torbe kožnate za spise i knjige.
Ping-Pong. — Skautske potrebštine.
Popravci cipela svih vrsta.

Cijenik cipelama pomjeri

Ženske od Din 125 do 200—
Muške od Din 145 do 280—

Popravci cipela

Ženske poladjon (šjole) Din 20—25—
„ „ i pete (take) „ 25—30—
„ pete (take) „ 4—7—
Muški poladon (šjole) „ 35—40—
„ „ i pete (take) „ 40—45—
Muške pete (take) „ 10—12—
Dječiji poladon i pete „ 15—25—

Činovnici i radnici 5 posto popusta

ALEKSANDAR ANWEILER
trg. koža, cipela i športskih predmeta
ŠIBENIK (ul. Kralja Tomislava 4)

tako reći cjelokupnog našeg naroda.

Da se uzmogne problem razduženja što efikasnije riješiti, trebalo bi da država odmah putem jedne nove novčane ustanove, koja bi se trebala naročito u to svrhu osnovati, svim vjerovnicima dužnika, koji posjeduju nekretnine, iz u visini njihovih potraživanja bonove, ukamaćene sa 4 posto i koji bi se isplatili za 25 godina. Za dužnike, koji ne posjeduju nekretnina neka se izda Uredba za zaštitu privrede prema našem već opće poznatom nacrtu.

Ako kraljevska vlada u što kraćem roku postupi prema ovim našim predlozima stvorit će najepohálnije djelo počevši od Ujedinjenja ovamo, i omogućit će povoljno i lako rješenje svih ostalih aktuelnih i gorećih pitanja u našoj državi. Pomoći će tako cjelokupnoj privredi i cjelom našem narodu, i istodobno iz milijuna i milijuna, ogromne većine građana ove države, stvoriti najodanije i najvjernije svoje pristaše.

Imamo puno povjerenje u ljude koji sada upravljaju državnim brodom i vjerujemo, da se oni neće oglušiti o ovaj vapaj milijuna naših građana.

T. V.

Vihori u uzdužnom oceanu

Sjeti se dragi čitaoče, onih, Bogu hvala u našim krajevima dosta rijetkih slučajeva, kad te je iz dubokajsna noćnoga probudio strašni urlik pobjesnjelih elemenata u uzdužnom oceanu? To je onaj uzduh, koji nas je kao blagi zefir toliko puta hladio i ugodne, lijepe misli u nama budio, kao da je odjednom pomaman: tresu se kuće, stabla se lome, gromovi pucaju, a gdjekada i silna kiša počinje da pada, a kao kruna svemu tome, onaj strahovit urlik, da nam se koža ježi. U našem nas sigurnom pristaništu strah hvata i nehotice se sjećamo svoga bližnjega, pa uzdahnemo: ah, teško onomu, koga nadje na putu!

Prava je sreća, da se ovakav strašni vihor tako rijetko diže. Nu povi jest nam je ipak i u Europi zabilježila nekoliko vihora izvanredne snage. Jedan od najstrašnijih — do sada — obišao je u studenu godine 1703, Njemačku, Francusku, Englesku i još nekoje zemlje. Osobito je veliku štetu počinio u Engleskoj. Ovakove katastrofe snašle su gdjekada i cijele ratne mornarice, i tim spasile onoga, na koga se spremiše. Tko ne zna za veliku armadu španjolsku, koja je g. 1588 pošla na Englesku? Vihor ju uhvatio, i od 150 ponosnih brodova španjolskih, povratilo ih se samo 56, i to u kakovom stanju?

Što je vihor?

Neobično jak vjetar, reći će svatko. Nauka se izražava točnije. Nije joj po volji općeniti izraz „neobično jak" vjetar. Gdje je granica izmedju obično i neobičnog vjetra? Gdje prestaje vjetar, a počinje vihor? Nauka odgovara: na kopnu zovemo vihorom onaj vjetar, koji u sekundi prevali 17 metara ili još više.

U našim krajevima ne prodje brzina vihora ničada preko 40 metara u sekundi, nu u tropskim krajevima, gdje mnogo češće zaredaju vihori, spram kojih su naši najjači tek igračka, zna doseći i do 60 metara u sekundi pače i više. Ovakovi silni vihori, koji na kopnu i obali sve poharaju i u kojima nijedan brod ne može da razapne jedra, zovu se orkani.

Što je povod vjetrovima i o čem im ovisi snaga? Neposredni su uzrok vjetrovima razlike u tlaku uzduha: uzduh teče od mjesta do mjesta, gdje je tlak veći, k mjestima, gdje je tlak manji. Teče, tim većom brzinom, čim naglije tlak uzduha pada t. j. čim je veća razlika na barometrima dvoju obližnjih mjesta.

Bura na Jugoslavenskoj obali

U ovom članku, sjetimo se posebice jugoslovenskog, po cijelom svijetu poznatoga vihora — teške brige naših primorskih krajeva — naše bure, koja je uz ime „borá" ušla u naučnu literaturu meteorološku. Bura je suh, studen sjevero-istočnjak (NE) ili sjevero sjeveroistočnjak (NNE), koji se na mahove (refali) upravo užasnim tlakom ruši s planina u more na hrvátskoj obali Jadranskoga mora. Od Trsta, pa sve dolje do Albanije joj je carstvo, ali joj se je strahota već oko Hvara sasma izgubila. Često je uz buru nebo oblačno, prostrto oblacima cirrostratusa, a smjer visokih oblaka pokazuje, da tamo gore puše vjetar s juga. (Cirrus ili ovčice tj. bijela sitna pera ili hrpice oblaka; Stratus ili tavani tj. niski dugi naslagani oblaci kao tavan na tavan.) Nu i uz vedro nebo zna bura iznenada nahrupiti. Navješćuje ju oblak Cumulus (Cumulus ili gomile tj. velike u klupko smotane mase oblake, gdjekada bijele i sjajne velikom množinom svojih kupola. Pokazuju se najviše u ljetu), koji se pokaže iznad vrha planine, i malo iza njega već se ruši bura. Dok puše bura, oblaci se sve više tamo gomilaju i čine tavan veoma gustih oblaka, koji je na daljnjoj svojoj strani kao nožem odrezan. Tek kad se izgubi bura, nestane i oblaka. Najjača je bura u zimskim mjesecima: zna gdjekada potrajati nekoliko dana, pa če i dvije nedjelje. Snaga je bure upravo nečuvena. Stabla, krovove, kola i konje sruši veoma lako, zemlju i snijeg prenaša s jednoga mjesta na drugo; ni čudo moderne tehnike naših dana — parostroj — joj ne može da prkosi; zna se, da je prevrnula vlakove i vagone izbacila sa tračnica, da vlakovi od bure ne mogoše dalje. Vlaga se u atmosferi od nje smrkne u fini snježni prašak i ona ga sobom nosi i utisne kroz najsitniluknjice, tako da i dvostruki prozor i dvostruka vrata slabo pomažu. Nema krzna, nema odijela, koje bi dosta štitilo od oštre studeni toga strašnog vihora. Krovovi su na kućama posebnim opekama (pikule), ne pokriveni kao drugdje, nego baš zidani, a često ćemo naći na njima i teškoga kamenja, da ih bura ne odnese. Najjača je bura u Trstu, oko Rijeke a osobito oko Senja. „Senjska bura" na osobitu je glasu. Kad zahuji po Senjskoj „Cilnici" (trg u Senju) ostro, ne smije se čovjek naći na tom trgu, jer bi mogao platiti životom. Treba da spomenemo i to, kako je taj vihor sukrivac tomu, da nam je Kras danas bez šume i da je ponovno ošumljivanje tako težak problem. Kad su vremenom sjekli po koju plohu, mogla je bura ondje razviti svoju punu snagu, odnijela je pomalo sav humus (plodnu zemlju) i mineralnu zemlju, a ispod toga izbio na površini goli kamen, na kom ne može da raste nikakvo stablo. Bura nikada ne prestaje tako naglo, kako dođe, nego se gubi po malo. Mahovi (refuli) dolaze sve rjeđe i svaki je nešto slabiji, a skup se oblaka nad planinom po malo gubi. Makar da je bura na oko veoma studena, temperatura njezinoga uzduha rijedko kada pane ispod ništice. Osjećaj strašne studeni izvodi njezina snaga i neznatna množina vlage u uzduhu. Brzina, kojom se bura ruši k moru, dosta je različna, ali uvijek veoma velika izmedje 60 i 122 kilometra na sat. Za snagu i brzinu bure odlučan je namještaj obale prema moru. Najjača je bura ondje, gdje se planina uspinje nad morem izmedju 320 i 690 metara, a osim toga od obale nije dalja nego 2 do 4 kilometara. Razmjerno sada, zašto je baš najjača u Trstu, na Rijeci, u Senju, i uopće na cijeloj liniji od Rijeke do Zadra, pa opet oko Dubrovnika i Kotora. Gdje su bregovi niži od 320m, a vrhunci dalje od mora — na pr. oko Zadra, Biograda i Splita, na pa otocima — tamo nije bura nikada tako strašna.

Kako postaje bura? Čini nam se, da to pitanje još nije posvema na čisto izvedeno, makar da je o buri naučna literatura dosta velika.

RADOMIR KOS.

Japanski generalštabni oficiri u Finskoj

Moskva 26 februara. — Ovih dana boravi u Finskoj član japanskog saniteiskog korpusa general Masuda, koji želi da se upozna sa finskim sanitetskim prilikama.

Ovaj je posjet izazvao veliku pažnju sovjetske štampe, kao i razne komentare. Podvlači se međutim da se u njegovoj pratnji nalazi jedan japanski generalštabni oficir i vojni ataše pri japanskom poslanstvu u Helsingforsu. Ruski listovi doznaju da su spomenuti japanski oficiri posjetili garnizone u sjevernoj i istočnoj Finskoj i da su ujedno prisustvovali vojnim manevrima.

Prodava se: nekoliko rabljenih pisaćih stolova, ormar za tiskanice, werthein blagajna mala i velika.

Murter

Poslije šest nedjelja intenzivnog rada, danas je završen teoretski dio poljoprivrednog tečaja u našemu mjestu, a sada počima praktični dio i to klaštrenje maslina. Ovaj tečaj pobudio je u mjestu veliki interes, što je najbolji dokaz, od kakove su i kolike potrebe ovakovi tečajevi. Tečaj je redovno pohadjao vrlo lijepi broj omladine tako, da je školska dvorana svako večeri bila dupkom puna. Tečajem je rukovodio agilni sreski poljoprivredni referent g. Anzulović, koji je na tečaju držao samo stručna predavanja iz svih grana poljoprivrede. Osim stručnih predavanja ovržana su mnoga druga poučna i korisna predavanja, od kojih je učitelj Pelicarić održao pet iz oblasti računstva i geometrije, Dr Kulušić iz oblasti higijene, student filozofije Leo Skračić iz oblasti geografije, Petar Hržić o zagušljivim plinovima itd. Od svih ovih predavanja narod je imao lijepe koristi, te se može zadovoljstvom ustvrditi, da je sjeme ovog tečaja palo na plodno tlo, i da će donijeti korisna ploda. Narod je ne samo velikim interesom i pažnjom slušao predavanja, nego je i sam u istima sudjelovao, tražeći objašnjenja za mnoge nepoznate i nerazumljive stvari. Osobito nas raduje, da trud i vrijeme nijesu uzaludno utrošeni i da narod za ovakove tečajeve ima smisla, volje, ljubavi i interesa. Naše malo ali unapredno selo raduje se svakom prosvjetnom radu, brzo se zagrije za sve što je lijepo i korisno, pa stečeno znanje rado primjenjuje i u praksi. Bilo bi poželjno, da se ovakovi tečajevi često priredjuju, jer bi se jedino tim načinom narod upoznao sa novim, jednostavnijim i lakšim načinom obrade zemljišta sa većom koristi. Za naše selo bio bi od velike potrebe jedan ribarski tečaj, koji bi narod uputio u pripremanju ribe za izvoz. —in

Pčelarska zadruga

Zauzimanjem nekoliciine mladih i agilnih ljudi ovih dana osnovana je u mjestu pčelarska zadruga. Zaista čovjek se mora diviti volji, ljubavi i ustrajnosti ovih ljudi, koji su u današnje teško doba uspjeli, da sami namaknu sav potrebit pribor. Kroz cijelu zimu, radeći marljivo i ustrajno, sagradili su 50 komada najmodernijih košnica i bez ičije pomoći nabavili sav potrebiti materijal. Uvjereni smo, da će njihov trud uroditi dobrim plodom, to im pri prvom koraku želimo dobru sreću.

Sir John Simon sigurno putuje u Berlin

London 26 februara. — Agencija Reuter javlja da je Njemačka vlada obavijestila englesku vladu, da je potpuno spremna povesti pregovore u čitavu opsegu sadržaja englesko-francuskog komunikeja od 3 februara. Ti će se pregovori kako to Reuter javlja voditi u najskorije vrijeme u Berlinu. Dan posjete još nije utvrdjen, ali je već odredjeno koji će ministri pratiti Simona na njegovu putu u Berlin.

Socijalisti istupaju na izborima

Socijalistički listovi „Radničke novine", „Delavska Politika", „Wolksstimme", „Snaga", „Munkaš-Ujšag" donose izborni proglas jugoslavenskih socijalista. U njemu se izražava odlučnost za aktivno učešće u izbornoj borbi i želja da lista ne nosi stranački karakter, vec da se na njoj prikupe socijalistima bliski demokratski i socijalno raspoloženi građanski elementi i inteligencija.

Nosilac liste bit će kasnije zajedničkim sporazumom određen.

Socijalisti će po svoj prilici predložiti dra Živka Topalovića iz Beograda ili Josifa Petejana, bivšeg socijalističkog narodnog poslanika iz Maribora.

Najvažnije radio emisije

Utorak

20.45 *Milano* „Fior d' neve" opereta. — 19.25 *Wien* „Krabuljni ples" Verdi. — 20.15 *Zurich* Sinf. konc.

Srijeda

20.35 *Geneve* (Sottens) Put oko svijeta od Vernea. — 21 *Rim* „Faust" od Gonouda. — 21.15 *Wien* Evropski konc.

Knin

22 februara

Izborno raspoloženje

Izborno raspoloženje u ovom srezu a posebno u kninskoj općini, u punom je jeku. Iako smo još daleko od definitivnog sastava zemaljskih kandidatskih listića, iako još imena kandidata nisu zvanično utvrdjena, ipak je narod, može se reći, već danas opredijeljen. Narodna masa bila je i od ranije zainteresirana za lični rivalitet dosadašnjeg narodnog poslanika g Dr Tode Novakovića i njegove grupe (J.N.S.) sa jedne strane, te g. Dr Nike Novakovića, prijašnjeg narodnog poslanika, sa druge strane.

Veliku popularnost koju je Niko Longo zadobio još u doba svjetskog rata pa za vrijeme svog poslanikovanja, upravo je planula na glas, da će on kandidovati na listi g. Jevtića.

Nasuprot Dr Niki Novakoviću, ističe svoju kandidaturu g. Dr Tode Novaković takodjer na listi g. Jevtića. Ova imade za sobom organizacije J.N.S njihove dugačke spiskove članstva. Spontanoj i elementarnoj popularnosti g. Dr Nike Novakovića suprotstavlja se dakle jedna savršeno provedena partijska organizacija. Izborna borba biti će nesumnjivo vrlo zanimljiva.

Pošto narodne mase očekuju ovih izborna obračun izmedju dvaju rivala, obračun koji je veoma popularan, sigurno je da će i učešće glasača biti stoprocentno.

U jednom dijelu mase našega sreza očekuje se pojava g. Mačekove liste.

Za g. Hoćerinu listu kupe se potpisi predlagača.

Štampa i vlasništvo: Odilk, Graf, Zavod Tisk E. VITALIANI i SIN, Šibenik

Odgov. urednik. Hamilkar Vitaliani